

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ

НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

(Матеріали навчально-методичної конференції)

Полтава – 2001

дній бал в обох групах близький до «добре». Але математичний аналіз результатів навчання показав статистичну, достовірну різницю в оцінці знань студентів, які кращі у студентів дослідної групи.

Для об'єктивізації ефективності навчання студентів використовували створену нами систему тестового контролю по розділах, що вивчалися. Оцінка засвоєння матеріалу проводиться в балах, 10 – по розділу. Результати наших досліджень показали, що у звичайній групі студенти мали більш високий рівень знань, ніж у контрольній (51,1+0,5 і 36,5+1,5) балів ($P < 0,001$).

Відомо, що на кінцевий результат навчання впливають такі фактори: 1) початковий рівень підготовки, 2) методика підготовки до занять (використання методичних посібників управляючого типу або їх відсутність, 3) методика проведення заняття. У зв'язку з цим зробити остаточний висновок про об'єктивність використання методичних посібників управляючого типу для самостійної підготовки за кінцевим результатом навчання за допомогою тестового контролю без урахування інших факторів ми вважаємо неправомірним.

Аналіз початкового рівня знань студентів показав, що вони мають різну підготовку. Якщо в основної маси середній бал коливався близько 20, то у частини їх середній бал був більш високим – до 37,41.

Наші дослідження довели, що початковий рівень знань впливає на кінцевий результат навчання. Так у контрольній групі з різними рівнями початкових знань – 37,3+1,8 і 20,6+1,7 балів ($P < 0,001$) – кращий результат був у кінці занять у студентів з більш високими початковими даними підготовки (42,8+1,2 і 36,8+1,5 балів) ($P < 0,001$). Аналогічні дані були одержані і в дослідній групі: студенти, які мають початковий рівень 41,1+1,8 балів, у кінці одержали 55,0+0,6, а ті, які мали 23,5+1,6 балів, одержали 51,1+0,25 балів ($P < 0,001$).

Ураховуючи, що початковий рівень впливає на результат навчання, порівняння контрольної і дослідної групи проводилося тільки між студентами з однаковою підготовкою 23,5+1,6 бала в дослідній групі і 20,6+1,7 – в контрольній. У кінці навчання середній бал дослідної групи піднявся до 51,1+0,5, а у контрольній – тільки до 36,8+1,5 ($P < 0,001$).

З метою виключення впливу на кінцевий результат навчання різниць у методиці викладання на практичному заняття в дослідній і контрольній групах порівняли рівні самостійної підготовки студентів до кожного заняття за допомогою тестового контролю. Виявилось, що студенти у дослідній групі мають теж вищий рівень підготовки.

Таким чином, вищенаведені дані достовірно вказують на ефективність використання методичних посібників направляючого типу для самостійної позааудиторної підготовки студентів.

НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТУБЕРКУЛЬОЗУ

Ярешко А.Г., Вородюхіна А.К., Бондаренко В.Г., Безручко Д.В.

Навчання – це складний і творчий процес, який вимагає від викладача уважного, виваженого ставлення як до методів викладання, так і до перевірки набутих теоретичних і практичних знань студентів.

Мета навчання – висока професійна підготовка спеціаліста і виховання людини з високими моральними принципами, а в нашому вузі – майбутнього лікаря і людини, гідної цієї благородної професії.

Висока професійна підготовка спеціаліста – це перша і основна мотивація сумлінного навчання студента і високого рівня викладання предмета викладачем.

Якщо викладання предмета залежить від кваліфікації викладача, його високої професійної і педагогічної майстерності, то відмінне і добре навчання студента обумовлене різними мотивами, основний із них – стати спеціалістом високої професійної підготовки. Для вирішення цього питання в навчальному процесі кафедри фтизіатрії використовують науковий підхід до читання лекцій, проведення практичних, семінарських занять. Професорсько-викладацький склад ознайомлює студентів теоретично і практично з новими досягненнями діагностики, лікування і профілактики туберкульозу, які виходять за рамки передбаченої планом програми вивчення туберкульозу. Це перш за все епідеміологічні показники туберкульозу в умовах його епідемії, як у нашій країні, так і за кордоном. Знання епідеміологічних показників, які характеризують розповсюдженість туберкульозу, захворюваність і смертність при туберкульозі, не тільки примушують студента задуматись як майбутнього лікаря, але й задуматись як людину. Адже всі ми перебуваємо в одних умовах, де туберкульоз став некерованою хворобою і загрожує кожній людині.

Одним із показників туберкульозу, який суттєво відображає епідеміологічну ситуацію, є інфікованість. У 1998-1999 навчальному році за ініціативою студентів та безпосереднім їхнім виконанням під керівництвом викладачів кафедри були обстежені майже всі студенти 4 курсу медичного факультету з використанням туберкулінової проби Манту з 2 ТО. Отримані дані були порівняні з показниками інфікованості студентів академії цього ж курсу і факультету у 1981-1982 навчальному році – у період благополуччя щодо туберкульозу, коли зменшилася захворюваність, хворобливість, смертність, інфікованість на туберкульоз. Отримані результати свідчать, що 90% студентів 4 курсу медичного факультету 1998-1999 року навчання інфіковані туберкульозом, серед них 4% – з гіперергічною пробою Манту. Всі вони, а особливо останні, можуть захворіти на туберкульоз через ендогенну реактивацію туберкульозного процесу, простіше – за певних умов потенційні кандидати стати хворими на туберкульоз.

Порівняно з показниками 1981-1982 рр. інфікованість студентів УМСА зросла на 20%, а гіперергічна проба – в 4 рази. Це примушує студентів більш досконало опановувати методами діагностики туберкульозу, його клінічними ознаками. В лекційному матеріалі і на практиці вивчаються відомі і нові науково обґрунтовані методи діагностики, а саме: метод генетичної ідентифікації мікобактерій, метод діагностики L-форм, хроматографічний імуноферментний тест для виявлення Ig-A, Ig-G, Ig-M антитіл МБТ у цільній крові, плазмі, сироватці.

Нині туберкульоз змінився клінічно, стали більш розповсюджені широкі і тяжкі форми туберкульозу (дисемінований, фіброзно-кавернозний), тому на практичних заняттях ми частіше проводимо курацію хворих із названими клінічними формами, при яких дуже часто у хворих спостерігається «habitus phthisica», студенти запам'ятовують такий вигляд хворого на все життя.

З 80-х років на клінічній базі кафедри почали впроваджувати новий діагностичний метод – фібробронхоскопію, яка дозволяє на ранніх стадіях діагносту-

ати рак, туберкульоз, неспецифічне запалення трахеї, бронхів, трахеобронхіальних залоз. Студенти на нашій кафедрі мають можливість не тільки почути про такий метод діагностики, але й бути присутніми, брати участь у проведенні фіброброхоскопії, бачити слизову оболонку трахеї, бронхів різного порядку, уражену специфічним та неспецифічним запаленням, отримати бронхоальвеолярний лаваж. Це дуже заохочує студентів до більш глибокого і якісного навчання.

Вивчаючи розділ «Лікування туберкульозу», на кафедрі звертається велика увага новим лікарським препаратам, методам лікування, винаходам, які використовуються як у нашій країні, так і за кордоном. Це гормонотерапія, імунокоригуюча, протизапальна терапія. Ознайомлюємо студентів з науковими розробками кафедри (хіміогормонотерапія туберкульозу, спосіб лікування туберкульозу з використанням препаратів ехінацеї, прополісу), заохочуємо до роботи у студентському науковому гуртку, де студенти мають можливість розкрити себе як науковця.

Порівняння знань студентів, які оцінюються 5-бальною системою, виявлено, що бал "4" та "5" мають переважно студенти, які працюють у науковому гуртку у нас або на інших кафедрах. Ці студенти більш старанні, вимогливіші до себе в навчанні і опануванні практичними навичками і вже зі студентських років працюють над науково-дослідними роботами, що потребує високих знань з фундаментальних і клінічних дисциплін.

Зважаючи на вище сказане, можна підсумувати, що висока професійна майстерність викладача зацікавлює студента до навчання і є добрим прикладом для опанування теоретичними і практичними знаннями.

Використання у навчанні нових наукових досягнень, які мають реальний вихід у практичну медицину, є високим стимулом до навчання і наукової роботи студента.

Можливість надати студентам на практичних заняттях самостійно проводити обстеження, лікування хворого сприяє не тільки зацікавленості в навчанні, але й опануванню професійними навичками.

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС ТРАВМАТОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ – ЗАПОРУКА ПОКРАЩАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ Пелипенко В.П.....	96
КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ ЯК МЕТА ТА ЗАСІБ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВУЗІ Перепелиця Т.І. Полтавський кооперативний інститут.....	98
ПРО ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ НА КАФЕДРІ ГОСПІТАЛЬНОЇ ПЕДІАТРІЇ «КЛІНІЧНИХ ПРОТОКОЛІВ ЛІКУВАННЯ» Пеший М.М., Забайрачний М.М., Крючко Т.О., Бойко В.П., Гладка Г.М.....	101
НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЮ МЕДИЧНОЮ ЛІТЕРАТУРОЮ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ Потяженко Л.В.	103
НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ІНТЕРНАТУРІ – ОСНОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ Потяженко М.М., Бобирьова Л.Є., Соколюк Н.Л., Бойко М.Г., Гаєвський С.О.....	105
МОДЕЛЬ РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ ПРОГРАМОВАНОГО НАВЧАННЯ ВНУТРІШНІМ ХВОРОБАМ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ Расін М.С., Васильєв В.М., Дігтяр Н.І., Савченко Л.Г.....	107
НАВЧАННЯ ПРИЙОМАМ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ У КЛІНІЦІ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ Рибалов О.В., Саяпіна Л.М.	110
НАУКОВИЙ ПІДХІД ТА МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З РИТМІЧНОЇ ГІМНАСТИКИ Римар М.П., Варибрус А.А., Лупало О.В.	111
ОСНОВИ НАУКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ТА ІМПЛАНТОЛОГІЇ Рубаненко В.В., Беліков О.Б., Тесленко О.І., Тумакова О.Б.	114
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-УРОЛОГІВ Саричев Л.П., Сухомлин С.А.	115
ПРО НАУКОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ Сахаров Ю.К.....	117
ПІДВИЩЕННЯ НАУКОВОСТІ – ОСНОВНИЙ НАПРЯМОК УДОСКОНАЛЕННЯ КЛІНІЧНОЇ ЛЕКЦІЇ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ Скрипник І.М.	118
НАУКОВИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ-СТОМАТОЛОГІВ Скрипнікова Т.П., Богашова Л.Я., Павленко Л.Г.....	120
ВИДИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ НА КАФЕДРІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ Скрипнікова Т.П., Максименко П.Т., Просандєєва Г.Ф., Хавалкіна Л.М.	122
КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ ФАКУЛЬТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ НА КАФЕДРІ ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ ТА ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ Скрипніков М.С., Шепітько В.І., Проніна О.М., Данильченко С.І., Білич А.М., Хилько Ю.К.....	123
СУЧАСНІ МЕТОДИ ПІДХОДУ ДО ЧИТАННЯ ЛЕКЦІЙ З ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ ТА ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ Скрипніков М.С., Шепітько В.І., Білич А.М., Білай С.В.....	126
ПИТАННЯ НАОЧНОСТІ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ НА КАФЕДРІ ПСИХІАТРІЇ, НАРКОЛОГІЇ ТА МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ Сонник Г.Т., Скрипніков А.М., Зайцев О.О., Касьяненко М.А., Денєко М.О., Борисенко В.В., Телюков О.С., Савченко О.В., Рудь В.О., Казаков О.А., Харадзе О.С.	128

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ СЕКСОЛОГІЇ СТУДЕНТАМ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
ЗАКЛАДІВ

Сонник Є.Г.	129
НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИВЧЕННІ КУРСУ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ, ПАРАЗИТОЛОГІЇ ТА ГЕНЕТИКИ Стороженко Л.В., Ваценко А.В., Гусинська К.І., Ковтуновський П.М., Пілюгін В.О.	130
ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНЕ ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ Тарасенко Л.М., Непорада К.С.	132
НАУКОВИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДИТЯЧА СТОМАТОЛОГІЯ» Ткаченко П.І., Гуржій О.В., Каськова Л.Ф.	134
МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ Траверсе Г.М., Цвіренко С.М.	136
НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ПРОПЕДЕВТИКИ ДИТЯЧИХ ХВОРОБ З ДОГЛЯДОМ ЗА ДІТЬМИ Фесенко М.Є., Зюзіна Л.С., Мизгіна Т.І., Козакевич В.К., Похилько В.І.	138
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ НАУКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У МЕДИЧНОМУ ВУЗИ Черкасов С.В.	139
НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ФАКУЛЬТЕТСЬКОЇ ХІРУРГІЇ Чумак П.Я., Рудий М.О., Ковальов О.П.	142
НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ЗАПОРУКА ЯКОСТІ Шевченко В.С., Олексюк Д.І., Пелипенко О.В., Павленко С.М.	145
НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА І НАУКОВА РОБОТА СТУДЕНТІВ В АНАТОМІЧНОМУ ГУРТКУ Шерстюк О.О., Солдатова І.М., Дейнега Т.Ф., Максимук Ю.О.	146
ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИЧНИХ ПОСІБНИКІВ КЕРУЮЧОГО ТИПУ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ З ПРОМЕНЕВОЇ ДІАГНОСТИКИ Югов В.К., Зеров К.Л., Онищенко В.В., Філіпас І.В., Ноздрачова О.В.	147
НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТУБЕРКУЛЬОЗУ Ярешко А.Г., Вородюхіна А.К., Бондаренко В.Г., Безручко Д.В.	149

Підписано до друку 21.05.2001. Формат 60×84¹/₁₆.
Папір друкарський. Друк плоский. Умовн. друкар. арк. 9,75.
Тираж 100 прим. Замовлення №224.
Редакційно-видавничий відділ.
Українська медична стоматологічна академія,
м. Полтава, вул. Шевченка, 23.